

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

REVISIONSRAPPORT

Stödbehov och bemanning i LSS-gruppboenden

Hultsfreds kommun

15 januari 2010

Jard Larsson
Certifierad kommunal revisor

Innehållsförteckning

1	Uppdrag och bakgrund	2
2	Metod/ modell för mätning av stödbehov	3
3	Mätresultat.....	6
3.1	Solvändan i Hultsfred	6
3.2	Gnejsen i Hultsfred.....	7
3.3	Villagatan i Målilla.....	8
3.4	Stockholmsvägen i Målilla	9
3.5	Haga i Virserum	10
3.6	Lejonet i Virserum.....	11
3.7	Korsnäbben i Virserum.....	12
3.8	Berguven i Hultsfred (autism).....	13
3.9	Oredan i Hultsfred	14
4	Summering av alla enheter och en sammanfattande analys.....	15
5	Revisionell bedömning	17

1 Uppdrag och bakgrund

På uppdrag av revisorerna i Hultsfreds kommun har Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers fått i uppdrag att bedöma om stödbehov och bemanning vid LSS-gruppboendena är rimlig och i nivå med stödbehoven.

Mätningarna har genomförts i slutet av november månad 2009 och har utförts av undertecknad, berörda enhetschefer och anställda ur respektive personalgrupp.

Faktauppgifterna i rapporten har varit för avstämning hos socialchefen och verksamhetschefen. Rapporten har kvalitetssäkrats inom Komrev.

Den bedömningsmodell som har använts har utvecklats för flera syften, nämligen:

- för att i samband med handläggningen kunna bedöma vilken boendeform som kan bli aktuell
- för att kunna bedöma vilka personalresurser som behövs i boendet
- för att kunna göra jämförelser mellan boenden utifrån behov och resurser
- för att kunna göra regelbundna översyner av personalresurser, eftersom risk finns att personalresurser blir ”stationära och statiska”.

Bostad med särskild service enligt LSS omfattar två bostadsformer, nämligen:

Gruppboendestad är till för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att personalen behöver vara tillgänglig mer eller mindre kontinuerligt. Det ska finnas en **fast bemanning som i huvudsak ska täcka de boendes stödbehov**. Gruppboendestaden ska, enligt förarbetena till lagen, bestå av **ett litet antal lägenheter** grupperade kring gemensamma utrymmen som ska ligga nära och vara lätta att nå. Antalet boende bör vara ca 4-6 personer. Enligt LASS kan inte statlig assistansersättning, för att täcka kostnaderna för personlig assistent, utgå till person som bor i gruppboendestad.

Den andra boendeformen kallas serviceboendestad och består av **ett antal lägenheter** som har tillgång till gemensam eller en fast personalgrupp. Personalstödet ska anpassas utifrån individuella behov och kunna erbjudas dygnet runt. Lägenheterna, som ska vara fullvärdiga, ska ligga samlade i samma hus eller i kringliggande hus. **Bostadsformen är en mellanform** mellan ett helt självständigt boende i egen lägenhet och en lägenhet i gruppboendestad. Det kan bo fler i en serviceboendestad än i en gruppboendestad.

2 Metod/ modell för mätning av stödbehov

Mätning sker på individnivå och på gruppnivå samt med hänsyn tagen till lokala förutsättningar.

För bedömning på individnivå ska den som sökt bostad eller var och en av de boende behovsbedömas, dels på **omvårdnadsnivå (A)**, dels för andra **personliga behov (B)** enligt nedan. Härfter bedöms behov av **fritids- och kulturella aktiviteter (C)**. För personer med psykiska funktionshinder som har delvis andra behov än de fysiskt funktionshindrade bedöms även behovet av **enskilda stödsamtal (D)**.

De olika nivåerna för stöd enligt A (omvårdnad)

Personlig hygien, på- och avklädning, måltider, förflyttning i närmiljö

Ingen praktisk hjälp, endast påminnelse , d v s personalen stöttar i stort sett endast med att påminna och att ge muntliga instruktioner.	2 poäng
Påminnelse och instruktion , d v s personalen stöttar genom att påminna om och initiera olika aktiviteter samt att ge muntliga instruktioner och hjälpa till vid enstaka moment.	4 poäng
Praktiskt stöd/eller mer av motiverande stöd , d v s personalen är ofta närvarande och hjälper till vid flera moment i samband med aktiviteter och arbete i hemmet.	10 poäng
Praktiskt stöd i större omfattning , d v s personen har en måttlig/grav utvecklingsstörning och/eller fysiskt/psykiskt funktionshinder och personal är närvarande i stor omfattning. Behov finns av motiverings- och aktiveringsinsatser.	16 poäng
Stöd med allt , d v s det behövs en personal närvarande i stort sett hela tiden för att klara omvårdnaden eller av säkerhetsskäl.	24 poäng

De olika nivåerna för stöd enligt B (annan service)

Städning, tvätt, matlagning, planering och inköp, klädval, medicinska insatser

Påminnelse, stöd att komma igång , d v s ingen praktisk hjälp utan endast psykologiskt stöd och uppmuntran.	2 poäng
Praktiskt stöd/eller mer av motiverande stöd , d v s personalen stöttar och finns i närheten – vissa delar görs gemensamt.	4 poäng
Praktiskt stöd i större omfattning , d v s personalen deltar bredvid hela tiden och handleder/utför.	8 poäng

De olika nivåerna för stöd enligt C (fritid- och kultur) för boendet för personer med psykiska funktionshinder gäller även enskilda promenader

45 min per gång ex påminnelse om aktivitet samt visst "psykologiskt" stöd eller enskilda promenader	0,5 poäng
1,5 tim per gång ex ledsaga till aktivitet – följa med samt hämta alternativt längre enskilda promenader	1 poäng
3 tim per gång ex ledsaga till/ från aktivitet samt närvara/delta	2 poäng
4,5 tim per gång ex ledsaga till/ från aktivitet samt närvara/delta	3 poäng
Omfattning av aktivitet (aktuella aktiviteter vid mätningstillfället)	
Poäng x 1 = individens poäng för fritid o kultur	1 gång/ vecka
Poäng x 2 = individens poäng för fritid o kultur	2 gånger/ vecka
Poäng x 3 = individens poäng för fritid o kultur	3 gånger/ vecka

De olika nivåerna för stöd enligt D (enskilda stödsamtal) gäller för personer med psykiska funktionshinder

Knappt ½ tim/dag	2 poäng
Knappt 1 tim/dag	4 poäng
Knappt 2 tim/dag	8 poäng

Gruppbedömning (E)

Vid bedömning av personalresurser/bemanning ska även en bedömning av gruppens samlade behov göras genom att individernas poängsummer läggs samman med **gruppens behov av tillsyn (E)**.

Endast sporadisk tillsyn	10 poäng
Tillsyn främst dagtid – flera tillfällen	20 poäng
Aktiv tillsyn nattetid	24 poäng
Beteenden som kräver aktivt ingripande, dag och/eller natt	30 poäng
Boende för personer med psykiska funktionshinder samt boendestöd för boende i närområdet. Stort behov av insatser dygnet runt.	40 poäng

Lokala förutsättningar/ måndag - fredag kl 9-15 (F)

Beräkningen i stödbehovsmodellen utgår från att gruppboendena/serviceplatserna är tomma mitt på dagen, d v s från ca klockan 9 – 15. Om någon/några av brukarna är hemma vardagar mellan kl 9 - 15 så läggs det till extratid för detta. (Max 30 timmars extra tid per vecka (= 20 poäng) på bostad där det alltid krävs bemanning dagtid. Anledning till hemmadagar kan vara t ex åldersskäl, fysiska eller psykiska orsaker.)

3 Mätresultat

Nedan angivna antal årsarbetare avser antal årsarbetare i budget.

Sovande jour innebär att personal sover i personalrum och stiger upp vid behov. I Hultsfred används inte sovande jour till planerade insatser nattetid utan i sådana fall används nattpatrull. Sovande jour är den vanligaste formen av nattbemanning i gruppbostad i Hultsfreds kommun.

3.1 Solvändan i Hultsfred

Gruppbostad för sex äldre utvecklingsstörda.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	5,95
Antal boende	6
Individuell bedömning A	82
Individuell bedömning B	40
Individuell bedömning C	5,5
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	127,5
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	20
Total poäng	167,5
Fördelningskvot	28
Bemanningsbehov	5,98
Differens	-0,03

Sovande jour kl 21-07. Personalen är sällan uppe nattetid då nattpatrull tar hand om planerade åtgärder under natten.

Brukare	Bedömning
1	33
2	33
3	25
4	15,5
5	13
6	8
Totalt	127,5

3.2 Gnejsen i Hultsfred

Gruppbostad för fyra utvecklingsstörda.

Gnejsens personal servar även 13 brukare i eget boende.

I tabellen nedan har endast bedömts verksamheten i gruppboendet.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	* 4,35
Antal boende	** 4
Individuell bedömning A	40
Individuell bedömning B	32
Individuell bedömning C	14
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	86
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	*** 15
Total poäng	121
Fördelningskvot	28
Bemanningsbehov	4,32
Differens	+0,03

* Totalt finns 10,8 årsarbetare inne + ute.

** Ute servas 13 boende.

*** Ej bemannat vissa tider under vardagar mellan kl 10-15.

Sovande jour kl 22-6 30 (i helgerna till kl 8). Personalen är normalt sett inte uppe under natten.

Nattpatrullen behöver, i nuläget, ej användas för planerade insatser nattetid.

Brukare	Bedömning
1	28
2	22
3	22
4	14
Totalt	86

3.3 Villagatan i Målilla

Gruppbostad för fem äldre utvecklingsstörda.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	6,20
Antal boende	5
Individuell bedömning A	90
Individuell bedömning B	36
Individuell bedömning C	8
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	134
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	20
Total poäng	174
Fördelningskvot	28
Bemanningsbehov	6,21
Differens	+0,01

Sovande jour kl 21-7 (helger till kl 8). Cirka två åtgärder per vecka nattetid.

Brukare	Bedömning
1	34
2	32
3	26
4	23,5
5	18,5
Totalt	134

3.4 Stockholmsvägen i Målilla

Gruppbostad för fem utvecklingsstörda i åldern 35-75 år.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	6,05
Antal boende	5
Individuell bedömning A	40
Individuell bedömning B	24
Individuell bedömning C	16
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	80
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	* 20
Total poäng	120
Fördelningskvot	24
Bemanningsbehov	5,0
Differens	+1,05

* En brukare är hemma varje vardag.

Sovande jour kl 22-6 (i helgerna till kl 7). Nattpatrullen svarar för vissa insatser i boendet.

Brukare	Bedömning
1	26
2	16
3	12
4	12
5	14
Totalt	80

3.5 Haga i Virserum

Gruppbostad för 7 brukare, 50-65 år, med utvecklingsstörning.
(Nämnden har tagit beslut på avveckling av detta boende.)

	Nov 2009
Antal årsarbetare	7,25
Antal boende	7
Individuell bedömning A	90
Individuell bedömning B	32
Individuell bedömning C	14
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	136
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	20
Total poäng	176
Fördelningskvot	24
Bemanningsbehov	7,33
Differens	-0,08

Sovande jour kl 22-7. Vanligtvis inga åtgärder nattetid. Nattpatrull har ej behövt användas.

Brukare	Bedömning
1	34,5
2	23
3	17
4	16,5
5	16,5
6	14,5
7	14
Totalt	136

3.6 Lejonet i Virserum

Gruppbostad för fyra utvecklingsstörda i åldern 50-80 år samt två brukare i eget boende.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	5,55
Antal boende	4 + * 2 = 6
Individuell bedömning A	54
Individuell bedömning B	26
Individuell bedömning C	6,5
Individuell bedömning D	1
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	87,5
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	20
Total poäng	127,5
Fördelningskvot	24
Bemanningsbehov	5,31
Differens	+0,24

* Gruppboendet servar även två brukare i eget boende.

Sovande jour kl 22-7. Vanligtvis inga åtgärder nattetid. Nattpatrullen kommer två gånger per natt för planerade insatser.

Brukare	Bedömning
1	30
2	21,5
3	15,5
4	9,5
5 bor i eget boende	8
6 bor i eget boende	3
Totalt	87,5

3.7 Korsnåbben i Virserum

Gruppbostad för fyra brukare, i åldern 44-73 år, med utvecklingsstörning.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	5,4
Antal boende	4
Individuell bedömning A	40
Individuell bedömning B	24
Individuell bedömning C	13,5
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	77,5
Gruppbedömning	20
Hemmadagar	20
Total poäng	117,5
Fördelningskvot	24
Bemanningsbehov	4,9
Differens	+0,5

Sovande jour kl 21 30 altn 22-7 (i helgerna till kl 8). Normalt sett inga åtgärder nattetid.

Brukare	Bedömning
1	23
2	21,5
3	16,5
4	16,5
Totalt	77,5

3.8 Berguven i Hultsfred (autism)

Gruppbostad för fyra brukare med autism och utvecklingsstörning samt två korttidsplatser.

På de två korttidsplatserna bor växelvis tre brukare. Två brukare bor på Berguven varannan vecka och en brukare bor där var tredje vecka.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	* 15,75
Antal boende	4 + * 2 = 6
Individuell bedömning A	84
Individuell bedömning B	40
Individuell bedömning C	40,5
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	164,5
Gruppbedömning	40
Hemmadagar	20 + 20
Total poäng	244,5
Fördelningskvot	18
Bemanningsbehov	13,58
Differens	+2,17

* varav 3,6 årsarbetare är avsett för korttidsvård.

** Två korttidsplatser används f n växelvis av tre brukare.

En vaken nattpersonal och en sovande jour. Dessa tjänster ingår i bemanningen ovan.

Brukare	Bedömning
1	56
2	38
3	27
4	21
Totalt i boendet	142
5	28,5
6	22,5
7	11,5
Totalt i korttidsvård	22,5
Totalt	* 164,5

* Snittat de tre till 22,5 poäng.

3.9 Oredan i Hultsfred

Gruppbostad för fyra brukare med utvecklingsstörning i åldern 23-40 år.

	Nov 2009
Antal årsarbetare	5,0
Antal boende	4
Individuell bedömning A	23
Individuell bedömning B	28
Individuell bedömning C	9
Individuell bedömning D	-
Total individuell bedömning (A+B+C+D)	60
Gruppbedömning	30
Hemmadagar	10
Total poäng	100
Fördelningskvot	24
Bemanningsbehov	4,17
Differens	+ 0,83

Sovande jour kl 23-6 (helger kl 24-8).

Brukare	Bedömning
1	24,5
2	15
3	12,5
4	8
Totalt	60

4 Summering av alla enheter och en sammanfattande analys

Serviceboenden	Antal brukare	Hemmada- gar poäng	Grupp- poäng	Natt- be- man- ning	Insats natt- pa- trull	Antal års- arbe- tare idag	Rikt vär- de	* Be- man- nings- behov	Avvi- kelse
Solvändan	6	20	20	Sov j	Ja	5,95	28	5,98	-0,03
Gnejsen	4	15	20	Sov j	Nej	4,35	28	4,32	+0,03
Villagatan	5	20	20	Sov j	Nej	6,20	28	6,21	+0,01
Stockholms- vägen	5	20	20	Sov j	Ja	6,05	24	5,00	+1,05
Haga	7	20	20	Sov j	Nej	7,25	24	7,33	-0,08
Lejonet	4 + 2	20	20	Sov j	Ja	5,55	24	5,31	+0,24
Korsnäbben	4	20	20	Sov j	Nej	5,40	24	4,90	+0,50
Berguven	4 + 2	20 + 20	40	Vaken +sov j	Nej	15,75	18	13,58	+2,17
Oredan	4	10	30	Sov j	Nej	5,00	24	4,17	+0,83
TOTALT	43 + 4	185	210	1 Va- ken + 9 sov jour	3 bo- stä- der	61,50	18- 28	56,80	+4,71

Nuvarande bemanning i förhållande till bedömt behov och dagens organisation

Bemanningen är totalt sett något hög i förhållande till det bedömda behovet och dagens organisation. För några av enheterna finns en del bemanningsavvikelser som behöver analyseras och till viss del korrigeras/omfördelas.

Små boendeenheter/ utökat samarbete

Nuvarande lagstiftning anger att det i gruppboendestäder endast ska bo maximalt 6 personer. Att ha små boenden är kostnadskrävande när verksamheten i princip kräver bemanning hela dygnet, och det kan finnas svårigheter att samordna en del personella resurser. I Hultsfreds kommun benämns samtliga enheter gruppboendestäder.

Vid stödbehovsmätningen har vi iakttagit att åtminstone sex brukare har så pass låga individuella poäng för sitt stödbehov att vi gjort bedömningen att annan boendeform med större självständighet hade varit möjlig. LSS har varit föremål för översyn och det kommande lagförslaget kommer sannolikt att utöka antalet boendeformer för funktionsnedsatta. Dessutom visar utvecklingen i landet att framtidens brukare som växt upp i föräldrahemmet

efterfrågar ofta mer självständiga boendeformer. Det pågår ett visst förändringsarbete inom bostäderna, men vi rekommenderar att strukturen och framför allt utbudet av olika boendeformer ses över.

Det bör även utredas ett ökat samarbete mellan olika gruppboenden i de olika tätorterna Hultsfred, Målilla och Virserum.

Hemmadagar kontra daglig verksamhet

Brukarnas deltagande i daglig verksamhet varierar mycket och hemmadagar förekommer i stor omfattning. Vår beräkning visar att tid för hemmadagar kompenseras i vår modell med 185 poäng. Det är inte givet att alla vill och orkar delta i daglig verksamhet i den utsträckning som modellen utgår från. Men som ett teoretiskt resonemang, så finns drygt sju årsarbetare på boendena som kompensation för att brukare inte är i daglig verksamhet, måndag till fredag mellan kl 9-15. Hemmadagar är kostsamt, i synnerhet i små enheter. Vi föreslår en översyn av behovet av daglig verksamhet och hemmadagar både totalt sett och utifrån de individuella behoven.

Nattbemanning – behov av nattillsyn

För nio små enheter med totalt 43 + 4 boende åtgår idag ett stort antal tjänster för nattbemanning främst i form av sovande jour. Nio sovande jourer per natt kompenseras med vardera 50 % lön under natten vilket i tjänster motsvarar 4,5 årsarbetare. Denna nattjour används ej vid planerade insatser nattetid utan då används nattpatrullen. Dagens ”nattjour” används så gott som inte alls för arbete nattetid. Nuvarande nattbemanning bör snarast ses över då den ej kan anses vara ändamålsenlig och effektiv. Vår bedömning är att behovet av sovande jour på samtliga enheter behöver ses över. I några fall kanske insatsen kan tas bort eller kan samordnas mellan enheter? Det kan ifrågasättas varför nattjourerna inte får utföra några planerade insatser nattetid när de har full lön för cirka 4 timmar per natt.

Brukarkort

I Hultsfred används sk brukarkort för bedömning av individens behov. Dagens brukarkort är relativt detaljerade i insatser och tidsåtgång. Att använda detaljerade brukarkort är relativt ovanligt inom handikappomsorgen. En förändring av detaljeringsnivåen planeras.

Regelbundna mätningar

Nämnden bör regelbundet, minst en gång om året, se över personalresurserna vid varje enhet och anpassa denna resurs efter aktuella stödbehov. (Enligt verksamhetschefen görs regelbundna mätningar enligt annan modell.)

Vid kommande mätningar bör utgångspunkten för de individuella bedömningarna vara brukarnas biståndsbeslut/ brukarkort och deras individuella arbetsplaner/ genomförandeplaner. (Enligt verksamhetschefen följs biståndsbeslut upp en gång per år och /eller vid förändrade behov.)

Framgångsfaktorer

Erfarenheten från flera mätningar där vi även mätt upplevd kvalitet hos brukare, närstående och personal visar att det inte finns ett direkt samband mellan hög bemanning och god kvalitet på stödinsatserna. För att uppnå god kvalitet fordras förutom en rimlig bemanning, även klara och tydliga mål, ett gott ledarskap och att personalen har lätt för att samarbeta med varandra.

5 Revisionell bedömning

Efter genomförd granskning av stödbehov och bemanning inom handikappomsorgens särskilda boenden, är vår bedömning, att nuvarande bemanning totalt sett är något hög. Det är främst inom några enheter som bemanningsavvikelserna behöver analyseras ytterligare.

Granskningen visar även på behov för nämnden av att se över bostadsstrukturen och vår bedömning är att nämnden bör eftersträva att utveckla ytterligare boendeformer för att möta framtida behov. Vi rekommenderar även nämnden en översyn av hemmadagar i bostaden i relation till vistelse/sysselsättning på daglig verksamhet, samt att genomföra en analys av om det inom samtliga bostäder finns behov av nattillsyn eller om detta stöd kan samordnas.

Svaret på revisionsfrågan och vår sammanfattande bedömning är att verksamheten inom bostäderna för funktionshindrade både kan effektiviseras och styras mot ökad ändamålsenlighet.